

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

ערש"ק פרשת חיי שרה תשע"ה שנה די גליון 160
לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,
[ניתן לקבל את העלון במייל chagitben@neto.net.il](mailto:chagitben@neto.net.il)

הנושא: שלושת האבות מתקנים את חטא עץ הדעת

הקדושים הם מהגלגול שלו, והם תיקנו את חטא עץ הדעת.

על פי זה אומר החיד"א שמובן היטב מדוע אדם הראשון קיבל את דבריו של אברהם אבינו ואילו חוה לא קיבלה את דבריו, כיון שעדיין היא חששה שמא האבות הקדושים יתקנו רק את חטאו של אדם הראשון ואילו את חטאה לא תיקנו, ועל זה השיב לה אברהם אבינו שכשם שהאבות הקדושים תיקנו את חטאו של אדם הראשון כך האמהות הקדושות תיקנו את חטאה של חוה (כך מובא בליקוט ראוני ובליקוטי תורה להאריז"ל שמואל א', שהאמהות הקדושות היו גלגולה של חוה).

אולם כל תיקונם של האבות הקדושים, היה בשורש החטא, ועדיין מוטל עלינו, על עם ישראל, לתקן כל אחד את חלקו בעץ הדעת, היינו את שלשת העבירות החמורות, של עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים.

נפתח עם תיקון חלק עבודה זרה, וזאת על ידי שמחוק עצמו באמונה בה, ולהתחזק בדרכו של אברהם אבינו. אומרים דרך רמז שאברהם אבינו שמו היה בתחילה "אברם", ונשתנה ל"אברהם" כדי ללמד, אברם ראשי תיבות "רבות מחשבות בלב איש", והוספת ה' באה ללמד, שעצת ה' היא תקום.

מסופר במדרש רבה כי לאליעזר היתה בת, טובה, מחונכת ויר"ש (הרי היא גדלה בבית שבו קיבלו את החינוך של אברהם אבינו, מה שנקרא "מהקהילה", ונאמר בתורה "דמשק אליעזר" דולה ומשקה מתורתו של רבו לאחרים) אז מה יותר טוב מזה? פנה אליעזר, עבד אברהם (היום היו קוראים לזה "מנכ"ל הבית" או משהו כזה... הוא היה המנהל האדמיניסטרטיבי של הבית הגדול והעצום הזה, של לימוד האמונה, של הכנסת האורחים – והיו לו הרבה זכויות...) פנה לנשיא הבית, לבוס, והציע לו בפשטות, הבה נשתדך ביננו... ומה עונה לו אברהם?

בהתחלה הוא מנסה לרמוז, בצורה קלה שזה לא מתאים, אבל כשאליעזר לא מביין את הרמז, אברהם אבינו אומר זאת בצורה גלויה וברורה: אתה מזרעו של חם, של כנען.

הזוה"ק (בפרשתנו דף קבת) אומר: אמר רבי שמעון: בשעה שנכנס אברהם במערת המכפלה לקבור את שרה, קמו אדם וחוה כנגדו ולא רצו שיקברוה שם, כי אמרו הלוא אנו עומדים בבושה גדולה לפני הקב"ה בעולם האמת, על מה שחטאנו בעץ הדעת וגמרנו מיתה לכל העולם, והנה עתה אחרי שיקברו כאן את אברהם ושרה תהיה לנו עוד בושה מפני המעשים טובים שלכם.

עונה לו על כך אברהם אבינו, שהוא מוכן לעמוד לפני הקב"ה ולהשתדל למענך שלא תתבייש בעולם העליון.

כאשר אמר לו אברהם אבינו דבר זה, חזר אדם הראשון למקום מנוחתו והסכים שיקברו את אברהם ושרה במערת המכפלה, אולם חוה עדיין לא חזרה למקומה, עד שקיבל עליו אברהם להשתדל גם עבורה, ואז חזרה למקום מנוחתה על יד אדם הראשון, וזהו שאמר הכתוב "אחר כן קבר אברהם את שרה", "לשרה" לא כתיב אלא "את שרה" לרבות את חוה שגם היא נקברה עם שרה.

מסביר החיד"א בפירוש ניצוצי אורות על הזוה"ק, כיצד הצליח אברהם אבינו להניח את דעתם של אדם הראשון וחוה. וזאת על פי דברי הזוה"ק (פרשת בהר דף קיא): שאדם הראשון נתגלגל באבות הקדושים. ואומר הזוה"ק, שאדם הראשון בחטא עץ הדעת היה טמון שלשת העבירות החמורות של עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים. עבודה זרה, שהרי הנחש אמר להם "והייתם כאלהים יודעי טוב ורע", גילוי עריות כמבואר בשבת (קמו). שבא נחש על חוה והטיל בה זוהמה. ושפיכות דמים כי על ידי חטא עץ הדעת הביא מיתה לעולם.

ובאו האבות הקדושים ותיקנו את שלשת העבירות הללו, אברהם אבינו על ידי ששבר את הצלמים של אבי ופירסם את האמונה בעולם, תיקן את חטא עבודה זרה. יצחק אבינו שמסר נפשו על קידוש ה', תיקן את שפיכות דמים. ויעקב אבינו מגודל קדושתו תיקן את בחינת גילוי עריות שהיה בעץ הדעת.

לפי זה אומר החיד"א, שאברהם אבינו אמר לאדם הראשון, שאין לו כלל מה לחשוש מחטאו, כיון שהאבות

חשוב לחיים. נפגעת? נידחת? הוזת הצידה?? תמשיך לעבוד ולעמול לשם שמים.

לאחר שמגיע ומבריך את הגמלים, פותח אליעזר בתפילה נירגשת לאלוקים, וזאת עוד מעלה של אליעזר, האם אנחנו היינו מתפללים לעזרתו של מי שפגע בנו? לדוגמא רצינו לשלוח את ילדנו לביה"ס יוקרתי מסויים, ולא קיבלו אותו, האם נעמוד בתפילה למען בית הספר כי יזכה למצוא תלמידים מוכשרים המתאימים למסגרת? הרי אנו פגועים!!! האם לדוג, נתפלל על בחור שדחה אותנו בהצעת שידוך, כי ימצא במהרה בחורת כלילת המעלות המתאימה לו? הלוואי! (יש כאלו שמתפללים על מי שדחו הם עצמם... שיירדו להם מהמצפון...) אבל אליעזר, כפי שאמרנו, שם את עצמו בצד, אמר, אני לא מתאים, הבה ואתפלל לה' על כך שימצא המתאים והנכון.

זה עבד של אברהם שקיבל את מידתו של אברהם מידת האמונה, ועל ידי זה מתקנים את חלק העבודה זרה של חטא עץ הדעת.

יצחק אבינו הוא כנגד שפיכות דמים, ועל כל אחד מאיתנו להתגבר ולא לשפוך את דמו של השני, שהרי הגמרא בב"מ (נח): משווה את המבייש חברו ברבים לרוצח: "תני תנא קמיה דרב נחמן בר יצחק, כל המלביץ פני חברו ברבים כאילו שופך דמים", מדוע? "דאזיל סומקא ואתי חוורא" הבושה הקשה משבשת את הפעילות התקינה של מחזור הדם, הלב כמו פוסק לפעום לרגע, והדבר מתבטא בכך שהאדמומיות הטבעית בפנים נעלמת והאדם מחוויר משום כך מכונה המבייש "המלביץ פני חברו" ולפיכך כמוהו כ"שופך דמים" ממש.

כשאדם מתגבר לא לפגוע בחבירו, לא לשפוך את דמו מתקן את בחינת שפיכות דמים שהיתה בחטאו של אדם הראשון.

עוד מוטל עלינו לתקן את בחינת גילוי עריות של אדם הראשון וזאת על ידי שמתגבר על תאוותיו, היינו שיתגבר האדם על המניעים התאוותניים שלו, למען שמו יתברך.

כדאיתא בגמרא בגיטין (נז): שיש כמה לימודים הפסוק "כי עליך הורגנו כל היום", דקאי על חנה ושבעה בניה, ועל ת"ח שמראין ה' שחיטה בעצמם, והפירוש האחרון הוא אלו ת"ח שממיתים עצמן באוהלה של תורה. וכתב במהרש"א הכוונה בזה וז"ל: "וענין המיתה שממית גופו ומסלק ממנו מותר התאוה". עכ"ל. והיינו דבלימודים הראשונים סברו שצריך להיהרג על כבוד השי"ת והלימוד האחרון הוא שאין צריך להיהרג אלא בזה שמסור רצונותיו ותאוותיו להשי"ת חשוב כמסירות נפש.

הבה נתחזק באמונה בה, בבין אדם לחבירו, ובהתגברות על תאוותינו, נזכה בזה לתקן את חטא אדם הראשון ולבוא אל התיקון השלם.

וכנען נתקלל ע"י נח "ארור כנען, עבד עבדים" לכן אין ארור מדבק בברוך. השידוך אינו מתאים. כ"כ פוגע ומעליב. זאת אמת, ואליעזר אינו יכול לשנות אותה. יפי הנפש יוכלו לטעון אפילו שזו גזענות, מה אליעזר אשם? מה בתו אשמה?

אליעזר מבין שיש כאן בעיה מהותית. אשר אינו אשם בה, כמובן. אולם היא מהווה גורם מפריע להתקדמות השידוך. לו אליעזר היה חושב על שיקוליו והאינטרסים האישיים שלו, הרי שהיה יכול ל"הכשיל" את חיפושיו במציאת כלה ליצחק מבנות חרן. יכול היה לאמר שאחת היתה צולעת, שניה טיפשה, שלישית מבית הרוס ורביעית עניה, יכול היה לטעון כי אף אחת לא הסכימה לבוא לארץ כנען, איזו בחורה תסכים לבוא לארץ זרה להינשא לבחור שאפילו אינה מכירה? שלא ראתה אותו? והרי אברהם אבינו אומר לו במפורש - "אם לא תאבה האשה הלכת אחרך, וניקת משבועתי" זאת אומרת, אם לא הצלחת להביא לכאן אשה טובה לבני, או שהאשה הטובה שמצאת לא הסכימה להגיע לארץ כנען, הרי שהשבעה שהשבעתיך בטלה, ותוכל לקחת לו מבנות הארץ, מבנות ענר אשכול וממרא. ופה יש פתח לאליעזר לחשוב ששוב, בלית ברירה, "ימחור" אברהם את ההצעה של בתו ליצחק, ואולי השידוך הזה יקום ויהיה.

אולם אליעזר אשר חונך בביתו של אברהם לאמונה בה, יודע, כי לא אברהם אבינו קובע את השידוך לבתו של אליעזר אלא בורא עולם הוא המזווג זיווגים.

מרן הגרי"ז הלוי מבריסק זצ"ל סח למרן הגרא"מ שך זצ"ל, שכאשר שקד זקנו מרן ה'בית הלוי זצ"ל על תלמודו בוולוז'ין, חיפש דודו זקנו מרן הגאון רבי איצלה זצ"ל שידוך הגון עבורו, והיה דוחה הצעה אחר הצעה כי לא היתה לפי רוממות דרגתו של העילוי החשוב.

בא טוחן אחד ישירות אל ה'בית הלוי, דילג על הדוד שכל פעם מעכב ודוחה כל מה שמצעים לו, והציע לו את בתו של האופה. אמר ה'בית הלוי: איך אוכל להחליט, והרי "אסור לאדם שיקדש את האשה עד שיראינה!" אמר הטוחן: "תעבור היום בשעה פלונית ליד ביתה, ותראינה בעד החלון. הסכים ה'בית הלוי ו'אותה נערה נמוכת קומה היתה, וכפופה. מה עשה הטוחן? העמידה על שרפרף מתחת לחלון, נתן בידה מערוך, והורה לה לרדד בצק. הואיל ורדדה את הבצק לא ניכרה כפיפות קומתה, ובעומדה על השרפרף נראתה גבוהה. עבר ה'בית הלוי, העיף מבט, ואמר בהערכה: "זי איז דאך א בעל-הבית'טע", הרי היא אשת חיל - והשידוך קם ונהיה.

כשמוע הדוד רבי איצלה, שדחה את כל ההצעות עד כה, במי נשתדך העילוי של ישיבת וולוז'ין - טפח בידו על השולחן וקרא: "מזל טובו רבונו של עולם - אתה נצחת!"

ואליעזר לא רק שאינו מסה להרוס את שידוכו של יצחק, אלא להיפך הוא עושה הכל למען יקום ויהיה. אירגן את שליחותו בצורה המקסימאלית והכי טובה שיכל, לקח עשרה גמלים צמידים אבנים טובות ומכל טוב בית אדוניו, בכדי ששליחותו תצלח. אברהם לא אמר לו לעשות כך, אבל הוא מעצמו חשב והתאמץ לפעול ולעשות בכדי להצליח לטובת אברהם, ואת שיקוליו ורגשותיו שם הצידה. וזה לימוד

לשמיעת שיעוריו של

הרב איתי חיים בן אהרן שליט"א

בפרשת שבוע, תנאים ואמוראים, הלכה

ובעוד נושאים מרתקים

התקשרו לי: 0504133783